

Virgilius aeneidos libro primo. Ni frustra augurium uani do-
cuere parentes. Sallustius Inguirthe bello, Mauri uanum ge-
nus. Marcus Tullius de officijs libro primo. Nihil enim pro-
ficiunt, nisi admodum mentiantur, nec uero quicquam est tur-
pius uanitate. Idem Thuscianarum libro tertio. Tum ita na-
rijs imbumur erroribus, ut uanitati ueritas, et opinioni cō-
firmat. e natura ipsa cedat. Vanum insidiosum subdolum.
Virgilius aeneidos libro secundo. Nec si miserum fortuna Si-
nonem finxit, uanum etiam mendacemq; improba finget.
Vanum obscurum. Virgilius aeneidos libro quarto. Et procul
in tenuem ex oculis euauit auram. Marcus Tullius de repu-
blica libro quinto. Ut nostra uero aetas cum republicam sicut pi-
cturā accipisset egregiam. Sed iam euanescentem uetustate.

Vastitas significat uastationem. Accius astryanacte. Pro-
pter te tot, tantisq; habent uastitates funerum. Vastitas de-
sertio. V arro prometheo libro primo. Mortales nemo exau-
dit, sed late incolens barathrum inhospitalis campis uastitas.
Virgilius libro octauo. Hæc ego uasta dabo, et lato te limite
ducam. Cicero de deorum natura libro secundo. Quid quasi
cultores terræ constituti non patiuntur eam, nec immanitate bel-
luarum effrarum, nec styrium a speritate saltari.

Vltimum usu nouissimum dicitur. Virgilius aeneidos li-
bro octauo. Vltimus ille dies bello, gentiq; fuisse. Et Marcus
Tullius de senectute. Magis delectatur qui in prima aenea
spectat, tamen etiam qui in ultima. Vltimum primum. Virg-
lius aeneidos libro septimo. Tu sanguinis ultimus author. Mar-
cus Tullius de officijs libro primo. Efficiturq; id, quod Pytha-
goras ultimum in amicitia putauit, ut unus fiat ex pluribus.
Idem de finibus bonorum, et malorum libro tertio. Eorum
dico qui summum bonum, quod ultimum appellant, in ani-
mo ponent.

Vrgere insistere. Lucretius libro. xxxij.
Cede hostium gnaturgere restant perimus. Quadrigerius
anal. libro quarto. Sed arciter horas duas graui praelio urse-
runt, deinde in fugam sunt coniecti. Vrgere est premere cogere.

Virgilius geor. libro tertio. Ima.
Soluuntur latera, atq; oculos stupor urget inertes,
Versiq; in obnixos urgentur cornua uasto.

Cum genuu. Lucretius libro. xxix. urget grauedo sapius cul-
pa tua. V arro antiquitate rerum humanarum. qua mirum
fieri uoluit urgemur in unum. Marcus Tullius in Hortensio.
Itaq; tunc Democriti manus urgebatur. est enim non magna.
Vrgere est tegere. Virgilius geor. libro secundo. Qui saxo su-
per, atq; ingenti pondere testæ urgent. Vrgere accelerare.

Virgilius libro nono. Tibi quam noctes festina, diesq; urge-
bam. Vincere significat superare. Virgilius geor. libro
secundo, Vbi aera uincere summum, Arboris aut ulla ia-
ctu potuere sagittæ. Vincere exprimerere. Virgilius geor. libro
tertio. Nec sum animi dubius uerbis ea uincere magnum,
quam sit uincere animi compotem fieri. Virgilius geor. libro
tertio. Illi uictor ego et tyrio conspectus in ostro. Idem libro
septimo. Iunonem uictrix affatur.

Vertere dicitur con-
uertere contorquere. Virgilius libro octauo. Gorgona defecto
uertentē lumina collo. Vertere fallere decipere. Virgilius aenei-
dos libro secundo. Seu uersare dolo, seu certe occumbere morti
Vertere mutare. Virgilius aeneidos libro primo. Quæ te geni-
tor sententia uertit uersat agitat commouet, uoluit. Virgilius
geor. libro tertio. Quid iuuenis magnum cui uersat in ossi-
bus ignem? Idem aeneidos libro sexto. Nunc me fluctus habet,
uersansq; in litore uenti. Vindicare est malefactum
defendere. Marcus Tullius de officijs libro tertio. Atq; iste do-
lus malus et legibus erat uindicatus. Vindicare trahere, libe-
rare. Virgilius aeneidos libro quarto. Grauiusq; ideo bis uin-

dicat armis. Cicero academicorū libro tertio. Aliqua potestas
si sit, uindictæ se in libertatem. Idem de senectute, et senectus
est natura loquacior, ne ab omnibus eam uitij uideat uindictæ
re. V arro andabatis. Et me Iupiter olympia Minerva Athe-
nis suis mista gotis uindicassent. Idem epistolis, Latine si te i li-
bertatem uindicare non potes, feres fortunam. Vindicare reuo-
care. M. Tullius ad Casarem iuniorē libro primo. Quasi si
me ad id beneficium accerseres, quo per te me una cum repu-
in libertatem uindicassent. Vindicat adsciscit ad se trahit.

10 Marcus Tullius in Hortensio. Deinde imitator, ut sibi quidem
uideatur naturæ mos uindicat. V sus dicitur ab utendo.
Virgilius geor. libro quarto. Nam neq; erat corijs usus. V sus di-
atur consuetudo. Terentius heauton. mihi sic est usus, tibi ut
opus factu est face. V sus opus. Virgilius libro octauo. Arma a-
cri faciunda uiro, nunc uiribus usus, nunc manibus rapidis.

Vitam manifestum est a uiuendo dictam. Sallustius Ca-
tilinae bello, uitā sicuti peregrinantes transiere. Vitæ umbras
Virgilius libro sexto. Et nō docta comes tenuis sine corpore ui-
tas admoneat uolitare. Venire clarā habet significat-

10 tionem. Virgilius libro sexto. Venisti tandem uenire immune
re. Virgilius libro septimo. Se satis ambobus Teucrisq; uenire
Latinisq;. Verrere est trahere. Virgilius aeneidos libro
primo. Quippe ferant rapidi secum, uerrantq; per auras.
Verrere ferire, percutere. Virgilius aeneidos libro tertio. Anni
xi torquent spumas, et cœrula uerrūt. Lucretius libro. xxxij.
Quam non solum deuorare se omnia, ac deuerrere. Verrere
mundare. Titinius gemina. Verrite aders, absterge arane-
as. Lucretius libro. xxxij. Lignum cadat, ædes uerrat, ac na-
pulet. Via est iter. Virgilius aeneidos libro primo. Stre-
pitumq; et strata uiarum uia ratio causa. Virgilius libro de
amo. Hæc uia sola fuit, qua perdere possis. Terentius phor.
Qua uia istuc facies. Via consuetudo. Terentius heauton. Sed
ui, et uia peruulgata patrum quotidie accusabam.

Vestigium dicitur pedum impressio. Virgilius geor. li-
bro tertio. Et gradens ima uerrit uestigia cauda. Vestigium
extrema pars pedis. Virgilius libro quinto. Vestigia primi ad
30 Sa pedis, frontemq; ostentans arduus albam.

Volutari dicitur uolui. Lucretius libro. xxx. Quid tu
istuc curas, ubi ego obliuiar, atq; uoluer. Volutare cogitatione
perquirere. Virgilius bucolicus. Id quidem ago, et tacitus me-
cum Lycidā ipse uoluto. Lucretius libro. xxx. Hæc tu me isini
las non ne ante in corde uolutas. Vis est celer impetus.
Lucretius libro. xxxi. Romanus populus uictus ui, superatus
prælijs. Vis fortitudo. Virgilius aeneidos libro secundo. Instat
ui patria Pyrrhus. Idem. Auxilioq; lenare uiros, umiq; adde-
re uictis. Vis celeritas. Lucretius libro tertio. Aut quidnā tre-
mulis facere artubus hædi consimili in cursu possint ac fortis
equi uis. Vix cum labore. Virgilius aeneidos libro quin-
to. Vix illum famuli phegeus, sagarisq; ferebant. Idem geor.
libro secundo. Vix humiles a pibus cassias, roremq; ministrat.

50 Vix statim. Virgilius aeneidos libro secundo. Vix ea fatus erā
gemum cum taliā reddit. V arro eumenidibus. Vix uulgus
confluit, non per fugarum, sed puerorum, atq; ancillarum.

NONVLLARVM DICTIONVM IN SI- GNIFICATO DIFFERENTIAE.

60 **C**upido, et Amor idem significare uiden-
tur, et est diuersitas. Cupido enim incon-
sideratæ est necessitatis, amor iudicij. Plau-
tus bacchidibus. Cupido te confiat, an ne
amor? Idem curculione discreuit, et um-
eiusdem

eiusdem diuersitatis expressit, dicens. quod Venus, Cupidoq; imperat, suadetq; amor. A franius in homine. Amabit sapiens, cupient ceteri. Cupidinem cum foeminino genere dicimus, cupiditatem si significamus. Virgilius aeneidos libro sexto. Quae lucis miseris tam dira cupido? cum masculino, deum ipsum. Plautus mercatore. Cupido quantus es. Naeuius gymnastico. Aedepol Cupido cum pusillus sis, nimis multum uales.

Inter amare, & diligere hoc interest, quod amare uim habet maiorem, diligere autem est leuius amare. Cicero ad Brutum. Sic igitur facies, & me aut amabis, aut quo contentus sum, diliges. Et libro primo. Clodius tribunus plebis de signatus ualde me diligit, uel (ut ἰμφορτὶ μὲν τὸν πορὶν dicam) ualde me amat. Idē ad Dolobellam. Quis erat qui putaret ad eum amorem, quem erga te habebam, posse aliquid accedere? Tantum accessit, ut mihi deniq; nunc amare uidear, antea dilexisse. Perire, & interire plurimum differentiae habent, quod perire leuior res est, & habet inuentionis spem & non omnium rerum finem. Plautus captiuis. Qui per uirtutem perit, at non interit. Alere & educare hoc distant.

Alere est uictu temporali uitam sustentare. Educare autem ad facultatem perpetuam educere. Plautus menaechmis. Nam illic homo homines, non uies educat. Actus andromeda. Alui, edis caui. id facite gratum ut sit sem. Inter tollere, & auferre est diuersitas. Tollere est leuare, & erigere. Auferre legatum trans ferre. Virgilius libro octauo. Tollite cuncta inquit, captosq; auferite labores. Turpilius philopatru. Simul arcus spectat ubi praeter se neminem uidet esse, tulit, auferit, ego clam conseq; uor. Varro sexagesi. Nunc quis patrem decem annoru natus non modo auferit, sed tollet nisi ueneno?

Horrendum, & horridum habent plurimam diuersitatem. Est enim horrendum tetrum, & cuiuslibet. Virgilius aeneidos. libro tertio. Conalium horrendum. Horridum plerumq; extans, & prominens. Virgilius aeneidos libro quarto. Et glacie riget horrida barba. Plautus pseudulo. Papillarum horridularum oppressiunculae. Actus Medea. Ut tristis turbidum toleraret huius mare cum horret fluctibus. Lucretius satyrarum libro xxi. & hi quos diuitiae producant, & caput unguunt horridulum. Marcus Tullius de repu. libro primo. Sed ut ille qui nauigat cum subito mare coepit horrescere. Idem de repu. libro quarto. Horum in seueritatem dicitur inhorruisse primum ciuitas. Varro epistola ad Casarem. Interea prope ad occidentem solem horrescit mare. Si sena hist. libro tertio. Subito mare subhorre, caecosq; fluctus in se prouoluere.

Inter meretricem & prostibulam hoc interest. Meretrix honestioris loci est, & quaestus. Nam meretrices a merendo dictae sunt, quod copiam sui tantummodo noctu facerent. Prostibula, quod ante stabulum stet quaestus diurni, & nocturni causa. Plautus astel. manifestissime discreuit. Intro ad bonam meretricem a stare in uia solam, Prostibula sane est.

Genitrix a matre hanc habet distantiam, quod genitrix semper quae genuerit nuncupatur. Mater uero aliquando pro nutrice ponitur. Virgilius libro octauo. Geminos huic ubera circum ludere pendentes pueros, & lambere matrem. Plautus menaechmis. Ita forma similis pueri, ut mater sua non internoisse posset, quae mammam dabat, neq; adeo mater ipsa, quae illos pepererat. Pudet, & Piget hoc distant. Pudet enim uere cuncta est. Piget poenitentiae. Plautus pseudulo. Nimirum id, quod pudet, facilius fertur, quam illud quod piget.

Non dedisse istum pudet me, quia non accipi, piget. Idem trinumo. Pol pudere, quam pigere praestat tondem literis. Actus neoptolemo. Do & pudet quae grauium me, & uero piget. Idem. An pro me Dane quiete adiutem inuenio hortari pu-

det non prodesse id piget. Turpilius demetrio. Pudet, pigetq; mei me. Pacuius duloreste. Quid quondam, & mihi piget paternum nomen maternum pudet profari. Sallustius Iugurthae bello. Nam postea quae fecerit incertum habeo pudeat ne, an pigeat magis differere. Varro parmenone. Pudet me tui, & misarum agnoscere, piget currere, & una sequi.

Osculum & suauium his intellectibus discernuntur, quod ab ore osculum, suauium a suauitate dicitur. Varro de uita populi Romani. Ideoq; hoc ab ore dicitur osculum non a suauitate, unde suauium, quod simile sit suauitati.

Inter sacrificare, & litare hoc interest. sacrificare est ueniam petere. litare est propitiare, & uotum implere. Virgilius aeneidos libro quarto. Tu modo postea deos ueniam, sacrisq; litatis. id est impleratis. Plautus poenulo. Si hercle istuc unquam factum est, tum me Iuppiter faciat, ut semper sacrificem, neq; unquam litem. Expleri & satiari hanc habent differentiam. Expleri est tantummodo plenum esse, satiari supra modum, & abundantiam. Lucretius libro sexto. Deinde animi in gratam naturam pascere semper, atq; explere bonis rebus, satiareq; nunquam. Marcus Tullius de repu. libro sexto. Graues enim dominae cogitationum libidines, infinita quaedam cogunt, atq; imperant, quae quia expleri, nec satiari nullo modo possunt, ad omne facinus impellunt eos, qui illecebris suis incenduntur. Arcus, & arquis hoc distant.

Arcus enim suspensus fornix appellatur. Arquis non nisi qui in caelo apparet, quem rim poetae dixerunt. unde & Arquati dicuntur, quibus color, & oculi uirent quasi in arqui similitudinem. Lucretius libro sexto. Tum color in nigris extabat nubibus arquis. Fors, & fortuna hoc distant, Fors est casus temporalis, Fortuna dea ipsa. Actus astyanacte. Itera in quibus partibus (namq; audire uolo) si est quem exopto, & quo captus modo, fortuna ne, an forte reperitur. Idem andromeda. Multi in quo mulier animo sibi mala auferre in malis, quibus natura praua magis, quam fors, aut fortuna obfuit. Lucretius satyrarum libro. xii. Cui parilem fortuna locum, fatumq; tulit fors. Idem eodem. Aut forte omnino ac fortuna uincere bello si forte ac temere omnino quid cursum ad honorem. Varro epistola ad Fufium. Duj quae so fors fortuna quantis commoditatibus hunc diem. Ferus, & ferox hanc habent distantiam. Ferus est saeuus, Ferox est fortis. Actus tereo. Nouus nouo dabunt aduena animo audaci in medium propi pit sese ferox. Sallustius Iugurthae bello. Ille animo feroci neq; fotonis fufum Numidiam ptimecere. Virgilius aeneidos libro secundo. Ferus omnia Iuppiter argos transtulit. Idem libro quarto, Et frena ferox stumantia mandit. Antiquus, & Antiquior ut gradu, ita & intellectu distant. Nam antiquum significat uetus. Virgilius geor. libro secundo. Antiquasq; domos auum. Antiquior melior. Varro rerum humanarum libro uigesimo. Neq; idonei ciues aliquid habent antiquius salute communi. Actus phaenissis abdracontis, Surpe amata exoratus genere antiquior. Lucretius libro. xiiij. Quin potius uitam deq; sedatus quietam quam tu antiquius facere, quam hoc fecisse uidearis. M. Tullius de amicitia. Hoc quidem est proprium amicitiae, sed antiquior, & pulchrior, & magis a natura profecta. Idem de repu. libro primo. Sed quoniam plurima beneficia continet patria, & est antiquior parens, quam si quis (ut aiunt) curauerit maior ei profecto, quam parenti debetur gratia. Faustum, & festum his intellectibus discernuntur. etenim faustum quasi a fauendo dictum, ac per hoc prosperum & propitium. Vnde contra infaustum minax, & improperum. Festum uero solemniter, letum, & feriatum. Virgilius aeneidos libro sexto. Festosq; dies

nomine Phœbi. Terentius, o' faustum & felicem hunc diem.

Cuius, & cuiatis hæc est differentia. Cuius ad personam refertur hominis, Cuiatis unde significat. Actus thelepho. Qui neq; cuiatis esset unquam potuimus nulli rogantes scire.

Animus, & anima hoc distant. Animus est quo sapimus, anima, qua uiuimus. Actus epigone. Sapimus animo. Fruimur anima, sine animo anima est debilis. Varro andabatis. In reliquo corpore ab hoc fonte diffusa est anima. Hinc animus ad intelligentiam tributus.

Vultus & facies hoc distant. Vultus est uoluntas, quæ pro motu animi in facie ostenditur, facies ipsa oris species. Sallus finus in Catilina. Prorsus in facie, nulluq; uecordia inerat. Lucretius satyrarum libro primo. Vultus item ut facies mors a ter morbus uenenum. Marcus Tullius de officijs libro primo. Præclaraq; est æquabilitas in omni uita, & idem, sæpe vultus eademq; frons. Sepu, & unguentum hanc habent diuersitatem. Sepum fit ex adipe ruminantium. Lucretius satyrarum libro quarto. Tiphone te pulmonibus adirem unguentum ex coctum atuli cum menibus sanctissima erynnis.

Mussare & murmurare ita discernuntur, quod Mussare hominum fit occulte qui depressa uoce loquentium quod cælaturum uelint. Virgilius libro decimo. Quid fortuna ferat populi sed dicere mussant. Et alibi sient mœst, mussantq; patres. Murmurare autem maioris soni est proximi ad tumultum. Virgilius geor. libro primo. Et r' sonantia longe littora musceri. Et nemorum increbescere murmur.

Priores, & primores hanc habent diuersitatem. Priores enim comparatiui sunt gradus. Primores summa quæq; res. Lucretius satyrarum libro octauo. Gallinæus cū uictor se gallus honeste. Sustulit i digitos, primoresq; erigit unguis. Turpilus demetrio. Sando inmixta digitis primoribus. Varro armorum iudicio. Ut in litore Cancræ digitis primoribus stare. Lucretius satyrarum libro. xx. Calphurnij sæua lege in pisonis reprehendi, eduxiq; animam in primoribus naribus. Afranius uopisco. Apage scis cliuum tum animum in naribus primoribus uix peruli ædopol. Marcus Tullius in hortensio. Qui illum nescio quid, quod in primoribus habens (ut aiunt) labris. Idem orat. quæ isti rhetores ne primoribus quidem labris attigissent.

Poesis & Poema hanc habent distantiam. Poesis est textus scriptorum, Poema inuentio parua, quæ paucis uerbis expeditur. Lucretius satyrarum lib. viij. Non hæc quid ualeat, quid ue hoc intersiet illud Cognoscis primum hoc quod dicimus esse poema Pars est parua poema. Idem epistola. Idem quæuis non magna poema est illa. Poesis opus totu, totaq; illa summa est una & is, ut annales Ennij. At quæstus unum. Est maus nullo est, quàm quod dixi ante poema Quæ propter dico nemo qui culpat Homerum Perpetuo culpat, neq; quod dixi ante poesim

In uersum unu culpat uerbu entymemate malo cū. Var. parmenone. Poema ē λίξις ἰν ἑρῶς μος id est uerba plura modice i quanda coniecta forma. Itaq; etiam distichon epigrammation uocant poema. Poesis est perpetuum argumentum, & rhythmus, ut ilias Homeri, et Annales Ennij. Poeticæ est ars earum rerum.

Doctum, & Peritum cum simile uideatur, a Marco Tullio discretum est, ut sit peritum plusquam qd doctum de officijs libro tertio. Itaq; cum sint docti a peritis desistant facie sententia.

Inter urbem & ciuitatem hoc interest. Urbs est ædificia, Ciuitas incolæ. Virgilius æneidos libro primo. Urbs antiqua fuit. Ennius thelepho, & Ciuitatem uideo arguim incendier. Pacuuius atalanta. Sollicita studio obstupida suspensio animo ciuitas. Marcus Tullius de

repu. libro primo. Quam cum locis, manuq; sepsissent eiusmodi conuictionem tectorum oppidum, uel urbem appellant delubris distinctam, spatijq; cõmunibus, omnis ergo populus qui est talis cæcus multitudinis qualem ex posui, ciuitas est omnis ciuitas, qua est constitutio populi, & secundo, quo a thore, & principe uocatur ciuitas. Sisenna historiæ libro quarto. Deniq; cum uarijs uoluntatibus incerta ciuitas trepidare. Pomponius. Cum uertice superiore locum incende.

Inter cogitare, & deliberare hoc interest. Cogitare est dubitare, deliberare, cõfirmare. Turpilus boethontibus, quæ so cogita, ac delibera. Idem philopatyo. Certum ac deliberatum est me illis obsequi. Scius & conscius hoc differunt, quod scius se cum, conscius cum alio scius est, licet conscius indifferenter positum legimus. Auspiciam, & Augurium his intellectibus discernuntur, quod sit auspiciam auium inspectio, & quæ ex uolatu auium significatur & uocibus. Augurium autem rerum omnium coniecturas prudenter, ac diligenter amplectitur. Monstra & ostenta similiter intelliguntur, quod imminetia monstrant, & ostendant.

Omen uero uotum est mentis & uocis. Vnde sacrificantibus dicitur bona omnia habere. id est ut arcumstantes, & mente recte uelit, & bona oribus proferant.

Portentum non solum quod portendat, sed etiam quod iam apporet & faciat ex his significationibus, quæ in auspicijs, & augurijs, & extispicijs ostenduntur.

Prodigium autem semper pessimum est, dictum quasi porro adigendum. Virgilius æneidos libro tertio. Sola nouum, dictuq; nephas harpyia cælano' Prodigiū canit, & tristes denuntiat iras.

Iniuria a contumelia hoc distant. Iniuria enim leuior res est. Pacuuius peribœa. Patior facile iniuriam, si est uacua a contumelia. Cælius fallacia. Facile erumnam ferre possunt. Si male abest iniuria etiam iniuriam nisi contra constant contumeliam. Fulmen, fulgur, & fulguritium his intellectibus discernuntur. est enim fulmen telum ipsum quod iacitur. Ut Virgilius geor. libro primo. ipse pater media nimborum in nocte coruscet fulmina molitur dextra. Fulgur ignis qui coruscet fulmine. Vnde & fulgura dicuntur & fulgor. Virgilius libro quinto. Maculosus & auro squamam incendebat fulgor. Fulguritium dicitur fulgure tactum, uel exustum.

Iurgum, & lis hanc habent distantiam quod iurgum leuior res est, siquidem inter beneuolos, aut propinquos dissensio, uel concertatio iurgum dicitur. Inter inimicos dissensio lis appellatur. Marcus Tullius de repu. libro quarto. Admiror nec rerum solum, sed uerborum etiam elegantiam si iurgant inquit beneuolorum concertatio non lis, inimicorum iurgum dicitur, Et in sequenti. Iurgare igitur lex putat inter se uianos non litigare. Merx, & Mercatura hoc distant. Merx est species ipsa, mercatura actus ipse, uel lucrum de merce. Mercatus autem locus, in quo agitur mercatura. Marcus Tullius de repu. libro tertio. Phœnices primi mercaturis, & mercibus suis auaritiã, & magnificentiã, & inexplebiles cupiditates omnium rerum exportauerunt in greciam. Varro sexagesi. Vbi tum comitia habebant. Ibi nunc sit mercatus. Serenus o' p'p'culis. Ad mercatum eo uillice, ec quid us inde uehi, aut agi? Cicero Thusculanarum libro quarto. Iter nos quasi in mercatus quanda celebritatem ex urbe aliqua. Et de officijs. Quo tanquam ad mercaturam bonarum artium sis profectus, inanem redire turpissimum est.

Superstitionis & religionis distantiam manifestissime discernit Marcus Tullius de natura deorum libro. ij. Non enim Philosophi solū, uerū etiam maiores nostri superstitione a religione separarūt. Nā q

tom die

tota die preatus & immolabat, ut sibi sui liberi superstitis essent superstitiosi sunt appellati, quod nomen patuit postea Latius. Qui autem omnia quae ad cultum deorum pertinerent, diligenter retractarent, & aliquam rem eligerent, hi sunt religiosi ex eligendo, sed uere superstitiosi proprietatem ex hoc habent, quod praecultra deorum superseant cetera, id est negligant. Item & religiosi, quasi religiosi omnium ceterorum sacrificijs deseruiant.

Peius & deterius his sensibus discernuntur, quod sit peius malo quod in usu est, & creberrime frequentatur. Deterius uero a bono, ut minoris sit meriti, quam id quod placet. Virgilius geor. libro quarto. Deterior qui uisus cum ne prodigis obstit de nea. Idem libro octauo. Deterior donec paulatim, ac decolor aetas. Haec enim melioribus comparata sunt.

Inter arcum, & globum hoc interest, quod arcus est planities rotunda, ut arcutus, globus soliditas undiq; uersum rotunda, ut est sphaera. Marcus Tullius de natura deorum libro secundo. Cumq; duae formae praestantissimae sint ex solidis globis. sic enim sphaeram iterpretari placet. Ex planis uitem arcus, aut orbis. Virgilius libro quinto. Mediaq; in ualle theatri arcus erat. Et Lucentemq; globum lunae, titaniaq; astra. Manubias a praeda hoc distare ueteres existimauerunt, ut sit praeda, corpora ipsarum rerum, quae capiuntur. Manubiae uero pecuniae ex praeda uendita redactae, & sic a pidi plurimos. Nam & Marcum Tullium de lege agraria, ita sensisse uoluerunt. Praedas manubias feciles, castra deniq; Cn. Pompeij sedente imperatore censes. Peruicacia & pertinacia hoc distant. Peruicacia est interdum bonarum rerum perseverantia. Pertinacia semper malarum. Acaus myrmidonibus. Tu pertinaciam esse Archilochae hanc praedicas, Ego peruicaciam aio & me uinolo. nam peruicaciam dicis me esse, & uincere per facile patior. pertinaciam nihil moror, haec fortis sequitur. Illam indocti possident. tu addis quod uicio est, demis quod laudatur. Sensus, & sensa hoc separantur. Sensus enim sunt qui sentiunt. Sensa quae sentiuntur. Cicero de oratore. Et quod exprimere dicendo sensa possumus, nam primum manifestum est, & sapere nos cum imitatio sit uel sensus. Iuuentus & iuuentia, & iuuenilitas hoc differunt. Iuuentus iuuenes. iuuentia aetas ipsa. Iuuenilitas quod opurior uel rados uocant graeca. Virgilius geor. libro tertio. Et patiens operis, paruoq; assueti iuuentus. Idem eodem. Interea superat gregibus dum lacta iuuentus. Solue mares. Sallustius Catilinae bello. Ibiq; iuuentutem suam exerant. Idem Catilinae. Scio fuisse nonnullos qui ita existimarent iuuentutem, quae domum Catilinae frequentabat. Varro Titosne xpi yhos. Quam dereliquit multum impida iuuenilitas. Morata morigera, & morosa hanc habent distantiam, quod morosa est contrarijs, uersusq; moribus. Afranius uo pisco. Dum morigerandum morosam praebes, Deinde aliquid dedita opera controuersia conanno, laedo interdum contumelijs. Marcus Tullius de senectute. Ac sunt morosi, & anxij, & iracundi & difficiles senes. Plautus Aulularia. Dummodo morata recte ueniat dotata est satis.

Inter uegetum, & uigens hoc interest, quod uegetum sit in coluine, uigens forte. Nam uegetum corporis, uigens etiam animi possumus dicere, ut in nullas. Profesti, & festi dies discernuntur sic. Profesti sunt a festiuitate uacui. Afranius priuigno, quae festi nos facere solemus de quotidiano opere promissae, atq; profesto concelebras focum. Quae uere & requirere hoc differunt, quoniā requirere est diu quae uere. Afranius fratris. Proin tuum quaram, ne requiram te uide. Specula & speculum sicut genere, ita si gnificati-

tia differunt. Nam specula despicentiam significat. Virgilius libro decimo. Atq; leo specula cum uidit ab alta stare procul campis meditantem praedia Taurum. Speculum, quo imago redditur. Marcus Tullius i Clodium, & Curionem. Sed credo postquam tibi speculum allatum est longe te a pulchris abesse sensisti. Varro cumenidibus. Sed nos simus, atq; in summam speculam peruenimus. Videmus populum futuris inactum tribus. Confiteri & profiteri hoc distant, quia profiteri uoluntatis est, Confiteri necessitatis, & coactus, quod ita positum saepius legimus. Cicero pro Manilio. Hic ego non solum confiteor, uerum etiam profiteor. Honestius profiteri, quam confiteri. Vlcus & uulnus hoc distant, quod Vlcus tecta, & clausa est malignitas. Virgilius geor. libro tertio. Quam si quis ferro ponit rescindere summum ulceris os alitur uitium, uiuitq; tegendo. V ulnus hians, & patens. Idem libro nono. Produxi, pressi ue oculos, aut uulnera laui, ueste tegens. Turpe, & faedum quam habeant distantiam, manifestum est. Nam turpe leuior res est. Marcus Tullius de officijs. Luxuria uero cum omni aetate turpis, tum senectuti fo dissima est. Formae & figurae quae sit differentia. M. Tul. manifestator est. Nam formam ite gritatem speciei esse uoluit figuram formam nostram. M. Tullius de officijs. libro primo. Principio corporis nostri magna natura ipsa uidetur habuisse rationem, quae formam nostram, reliquamq; figuram, in qua esset species honesta eam posuit in promptu.

Dignitatem & uenustatem discerni uoluit M. Tul. ut dignitas uiris, uenustas saenmis sit attribuenda de officijs libro primo. Uenustatem muliebrem dicere debemus, dignitatem uirilem. Monstra & prodigia & portenta hoc distant, quod sunt monstra ostenta, & monita deorum. Virgilius li. iij. Primumq; parentem monstra deum refero. Prodigia deorum minae, uel irae. Idem li. iij. Sola nouum, dictuq; nefas harpyia celeno prodigium canit, & li. yi. Predigijs acti caelestibus ofsa praebunt. Portenta ostenta, quae aliquid innere significanc. Lucl. li. xxy. Nisi portenta, angusq; uolucres, ac pinates scribitis. Celare, & celare hanc habent distantiam, qd celare est tegere, & abscondere. Ter. an. Bene dissimulatum amorem, & celatum indicans Virg. an. li. yi. Secreti celant calles. Celare inscalpere. Virg. an. libro primo. Celataq; in auro fortia facta patrum. Varro agathone. Nummam caelatus in manu dextra scyphus caelo dolitus artem ostentat Mentoris.

Ignoscere & concedere quemadmodum iter se distant aperit M. Tul. ad Caesarem Iunioem li. i. Quod mihi, & Phiippo uacationem das, bis gaudeo. Na & praeteritis ignoscis, & concedis futura. Contenere & dispicere eo distant, qd est dispicere grauius, quam contēnere. M. Tul. in Verrem aethone. iij. Quemq; contempserit despexerit liberum esse nunquam duxerit. Idem ad Caesarem li. iij. Amici nonnulli te contemni, ac despici, ac pro nihilo haberi senatus uoluit. Et de senectute. Contemni se putant despici illudi. Cupiditas & cupiditas diuersa sunt. Nam cupiditas leuior est. Luclius li. xxiiij. Cupiditas ex homine, cupido ex stulto nunquam tollitur, quod cupiditas pars quaedam sit temperatior desuens ex cupidine.

Aemulatio ab imitatione hoc distat quod imitatio simplex est, & liuorem atq; inuidiam non admittit. Aemulatio autem habet quidem imitandi studium, sed cum malitiae operatione. Virg. li. yi. Aemulus exceptum Triton, si credere dignum est. Inter saxa uirum spumosa immerferat unda. M. Tullius in Caesarianis, quasi quodam aemulo, atq; imitatore studiorum & laborum meorum, & comite abstracto. Probatum & spectatum uis maioris est. Luclius li. xxvi. Tuam probatum mihi, & spectatum maxime adulescentiam. Bellum & praec

lium hoc differunt quod praelia partes sunt belli. Hoc est in bello congressiones. Lucilius li. xxvi. Vt populus Romanus victus in superatis praelijs sepe est multis, bello uero nunquam, in quo sunt omnia. Virg. li. xi. Infantem fugiens media inter praelia belli. Inter cauere et uitare Lucilius esse distantiam uoluit li. xxvi. Et esse plus uitare, quid cauendum tibi cense, quid euitandum maxime. Uetustate et ueterasce-re quid intersit Nigidius commentator grammaticus li. x. deplanauit. Dicimus quae uetustate deteriora sunt uetustate, Inueterasce-re quae meliora. M. Tul. ad hircium. Cum enim nobilitas sit nihil aliud, quam cognita uirtus, quis in eo quem ueterasce-tem uideat ad gloriam generis antiquitate desideret?

Noctens a nefario et impio distare, uti noctens leuius uideri possit. M. Tul. de offi. li. ij. Voluit. Nec tamen ut hoc fugendum est. Item esse habendum religione nocentem aliquando, modo nefarium, impiumque defenderes. Innuere et annuere hoc distans, quod est innuere facie significare. Ter. adelpis. Annuere quin pugnis continuo in mala haereat, Non innueram uerum in istam partem potius peccato tamen. Annuere concedere. Virg. li. x. Annuit his Iuno et mentem letata retorfit. M. Tul. in hortensio. Quod cum uterque nostrum annuissent, omnesque ad id tempus quod erat dictum postero die uenissent. Positum est annuere pro innuere. Plautus asinaria. Neque illa illi homini nictet nictet, annuat. Flagrare et fragrare, ita discernuntur, quod flagrare est incendi, et ardere. Fragrare uero olere, et in plurimis inuenitur ista discretio.

Noxa et noxia hanc habent diuersitatem, quod est noxa peccatum leue. Virgilius en. libro primo. Vnius ob noxam, et furias Aiacis oilei. Noxia nocentia. Virgilius libro octauo. Itaque et crimina noxia cordi. M. Tullius in hortensio. Et caeteris quidem rebus, in quibus peccata non maxime afferunt noxias tamen, nisi sciunt, attingunt. Plus a multo uetustas uoluit discrepare, et potest uideri hanc habere distantiam, ut sit multum a plurimo minus ac non supra modum. Virgilius geor. libro primo. Multum adeo rastris glebas qui frangit inertes. Plus sicut in plerisque, quae maioris modi est, quam necessarium. atque ideo M. Tullius discreuit epistola ad Catonem. Nec icarco mihi desiderandam esse dignitatem meam, quod eam multi impugnarint, sed eo magis reuolendam, quod plus desiderarint. Inter speratam et dictam et pactam et spofam hoc interest, quod uirgo priusquam petatur sperata dicitur. Plautus amph. Amphitryo uxore salutem speratam suam. Dehinc promissa, uel pacta, uel sponsa dici potest. Virgilius aeneidos libro secundo. Cui pater et coniux quondam tua dicta relinquor? Et idem in alio loco et gremijs abducere pactas. Titimius diuortio qui exacta aetate sponsa sit desponsa. Mutuum a faenore hoc distat, quod mutuum sine usuris, faenus cum usuris sumitur, et est quasi accipi faenus. Unde et faenus dictum est ut graece τίκος quasi partus multum sumpti. Plautus asinaria. Nam si mutuo non potero certum est sumam faenore. Unde honestius mutuum est, quod sub amico affectu fiat tamen usu temporis necessarij faenore sumere decet. Inter nutare, et annuere, et nictare ueteres hoc interese uoluerunt, ut nutare capitis, annuere, uel innuere narium, uel labiorum. Nictare oculorum. Plautus asinaria. Nec illa ulli homini nictet nictet, annuat. Simulare, et dissimulare hanc habent distantiam. Simulare est fingere scire quae nescias. Dissimulare fingere nescire, quae scias. Sallustius Catilinae bello. Cuius rei libet simulator, ac dissimulator.

Castitas et pudicitia paria deputantur cum sit pudicitia ab iniuria turpium libidinum libera. Castitas et ab his continens, et remota praeterea et religiosa munditia, et puri-

tas. Virgilius geor. libro secundo. Casta pudicitiam seruat domus. Et aeneidos libro sexto. Quisq; sacerdotes casti dum uita maneret. Et libro septimo. Praeterea castis adolet cum altaria tedi, atque ideo plus est castitas a pudicitia, quod par sit cum alijs caeteris castitas. Pascere et alere hoc distans aut horitate Var. ζιπορτος διδασκάλου ut sit alere sufficiendi generis curam habere. Pascere natos abo saginare. Vbi graues pascantur pannonum greges. Ora et ora licet paria esse uideantur, tamen ut genere, ita intellectu distans nam quoties in his neutrum genus tangitur, nullus, uel facies nostra significatur. Virg. os, humerosque; deo similis, et libro duodecimo. Ora citatorum dextra detorsit e quorum, quoties forminum cuiuslibet rei fines. Virgilius libro primo. exire, locosque explorare nouos quas uento accesserit oras. Inter extinguere, et opprimere interese Cicero uoluit de amicitia, ut sit maius opprimere, quam extinguere. quamobrem primunt danda opera est. ne qua amicorum dissidia fiant, sin tale aliquid euenerit, ut extinctae potius amicitiae, quam oppressae uideantur, quasi quod extinguuntur possit renouari, quod opprimuntur, non queat. Morbum a uitio prudentia uerum sic uoluit se parari, ut sit morbus cum accessu utique, aut temporis, aut contagij, uinum perpetua et insanabilis, atque irremediabilis causa.

Mentisse et in memoriam redire hoc differre Aristoteles putat quod διαπίπει μνημονόειν τῷ μὴ μνησθῆναι. Et uult meminisse omnium esse animantium, ut cibi, potionis, somni, uoluptatis, in memoriam reuocare, quod ex ceteris, non nisi homines posse. Die quarta, et die quarto hoc differre prudentes uolunt, quorum tamen auctoritas i obsecro est, ut sit die quarto tem poris praetertiti, die quarta futuri. Mentiri et mendacium dicere quemadmodum distans. P. Nigidius studijs bonarum artium praclarissimus manifestissime se parauit. Qui mentitur ipse non falsus alterum fallere conatur, qui mendacis dicit ipse fallitur, quantum in se est, uir bonus praestare debet, ut non mentiat. Prudens ne mendacium dicat. alterum iudicet in homine alterum non.

Festinare et properare ueteres uoluerunt habere distantiam. Cato oratione, quam de suis uirtutibus scripsit. Aliud est properare, aliud festinare. qui unum quicquid mature transigit, is properat, qui multa simul incipit, nec perficit, festinat. Verum utrorumque uerborum ratio sub hac significatio proxima est ueritati, ut sit saepe animi properare studiose ad res aliquas contententis, festinare corpore necessitatibus obsequendi. Virgilius libro quarto. Et medijs properas aquilonibus ire per altum. Idem aeneidos lib. ij. Festinate uiri nam quae tam fera moratur se gnae? Matrone, et matres familias dissimilitudinem hoc modo ueteres docti se parant quidam, ut sit matrona quae peperit semel, mater familias quae saepius, sed haec definitio uidentur absurda. Ad haec si delius locupletiores matronam, quae in matrimonio sit mariti etiam ante susceptos liberos dictam meliore tamen matris futu-

ra spe Mar. Tul. nomine nuncupatam, matrem uero familias, quae in familia mancipioque sit patria, et si in mariti matrimonio esset. Auarum et auidum ita discernuntur. Auarum enim semper in reprehensione est, auidum autem ab auendo, quod est etiam honeste capiendo. et a delectatione intelligi potest, ac per hoc aliquando malis, aliquando bonis adiungitur causis. ut Virgilius geor. libro. ij. Pascuntur oues, auidaeque inuicem. Sallustius bello Catilinae. Laudis auidi, pecunia liberales erant. Audacia et audentia hoc differunt, quod audentia fortitudinis sit, audacia temeritatis. ut Sallustius, Audacia pro muro habetur, et apud ueteres sepe sic. Audentia Virgilius, Audentis fortuna inuolat, et audentior ibo in casus om-

10

20

30

40

50

60

mnens. quanquam et audacia pro fortitudine legimus, ut Virgilius libro nono. Irim de caelo misit Saturnia Iuno audacem ad Turnum. et uide hospes contemere operes. Prospicere, et respicere distant, ut aduersum uidere prospicere recte dicitur. Respicere quasi retro aspiciere. Varro manio. Sedens alius alieno sumptu, neque post respiciens, neque ante prospiciens.

Furor ab insana distare. Cicero Thufc. lib. iij. Ostendit. Itaque non est scriptum insanus, et furiosus esse incipit. In saniam enim censuram inconstantiam, id est sanitate uacantem. tamen posse ueri mediocritatem officiorum, et ut e communem cultum, atque usitatum furorem esse rati sunt mentis ad omnia caecitatem, quod cum maius esse uideatur, quam insania, tamen eiusmodi est, ut furor in sapientem cadere possit, insania non possit.

Confidentia, et fidentia discretionem pandit Mar. Tul. Thufc. lib. iij. Qui fortis est idem fidens, quoniam confidens mala consuetudine loquentium in uitio ponitur, ductum uerbum a confidendo quod laudis est. Qui autem est confidens et profecto non extimescat. d. si repat enim a timendo fidens.

Inuidia et inuidencia. Cicero Thufc. lib. iij. Posset etiam in misericordiam, posset in inuidiam, non dixi in inuidenciam, quae tum est, cum inuidetur. ab inuidendo autem inuidia recte dici potest, ut fugiamus ambiguum nomen inuidiae. et libro quarto, ut a gratitudine inuidencia utendum est enim docendi causa uerbo minus usitato, quoniam inuidencia non in eo, qui inuidet solum dicitur, sed etiam in eo cui inuidetur. Aegrotatio, et aegritudo. Cicero Thufc. lib. iij. Sed proprie ut aegrotatio in corpore, sic aegritudo in animo nomen habet. Iracundus et iratus, ebrius et ebriosus, amator et amans quid inter se distent, Cicero discreuit Thufc. lib. iij. Aliud iracundum esse aliud iratum. ut differt anxietas ab angore. neque enim omnes anxii, qui anguntur. Inter ebrietatem, et ebriositatem hoc interest, aliud est amatorem esse, aliud amantem. Latari et gaudere distant. ut Cicero Thufc. lib. iij. Atque ut confidere decet, timere non decet, sic quidem gaudere decet, latari non decet. quoniam docendi causa a gaudio laetitiam distinguimus, ut autem innuit idem Cicero, gaudium in sapiente, et in rebus bonis semper est, laetitia etiam in malis, et turpibus rebus esse potest.

Pernicitatem et uelocitatem Cicero discreuit Thufc. libro. V. Praestans ualitudine uiribus forma acerrimusque, integerrimusque sensibus, adde etiam si lubet pnicitatem. et Virgilius geor. lib. iij. hoc sensu. Dura iacet pernix instrato saxa cubili, et illud sit celeritatis, hoc patientissimae fortitudinis. Metum timorem formidinem, pauorem. Cic. discreuit Thufc. li. V. in quem autem metus, in eum formido, timiditas, pauor, ignauia. Innocens et innocuum hoc distant, quod sit innocens non nocens, et innocuum illa sum. Virgilius libro. x. et sedere carinae Omnes innocua. Legere et eligere non sub ea significatione intelligi uult Varro de rustica libro primo. atria prius debet defendere uite, in uindemia diligentis uua, non solum legitur ad bibendum sed etiam eligitur ad edendum, ut sit legitur colligitur, ut plerumque eligitur melior quaeque de plurimis.

Miserari et misereri ceteri his sensibus esse uoluerunt, ut sit miserari flere et lamentari. Misereri miserationem alienis casibus exhibere, et actiuo ad primum affectum, passiuo ad secundum. Acaius euryfaca, Heu mihi, ut etiam haec erumna mihi luctum addit luctibus alia persona quid miserari id me euryfacem tuam sodalitatem memoras formidas tibi te commiserabar magis, quam miserabar mei, et multis mei et aliquando uexata generibus. Acaerofum et acaeratum utrunque noue positum, sed distanti proprietate signatum. Acaerofum namque panem farre minus purgato, ac sordibus a candido separato dicendum ueteres putauerunt. Luclius lib. xxy. Quae Gallam

uiuere, ac rugis conducere uentris Farre acaerofa olei decumano, panem camano coegit, tunc graeci *υρότυπος* uocant. Acaeratum uero est lutum paleis mistum, ut laterarij usus est. Luclius lib. ix. Latere qui ducit habet nihil amplius. Nam quam commune lutum a paleis, commumque acaerofa. Multum et satis eo distant, quod multum infinitum est, satis finitum. Auaris illud hoc parca se continentibus applicandum est. Luclius lib. V. Nam si quod satis est homini id satis esse potuisset. hoc sat erat.

Nunc cum hoc non est, qui credimus porro diuitias ullas animi mihi ex plere posse. Et lib. xxyij. Denique ut stulto nihil sit satis omnia cum sint. Omne atque totum, ut ab omni satis totum putent, uolunt quidam esse se iunctum, cum indiscrete inter authores frequenter positum legerimus, et utrunque cum si significantia uniuersitatis. Lucretius libro primo. Totum per mane geri res. Virgilius bucolias. omnia uinat amor, et idem geor. lib. tertio.

Omne adeo genus in terris hominumque, ferarumque, Et genus equorum pecudes, pictaeque uolucres In furias, ignemque ruunt, amor omnibus idem. Et aeneidos libro sexto. Totamque in fusa per artus Mens agitat molem, et magno se corpore miscet. Quid quod totum, quod plus putatur non pro cuncto alicubi accipi potest? Virgilius geor. lib. iij. Totaque aduolauere feras ulmos, ignique dedere, ut sint totas integras non omnes, quae in mundo sunt, ulmos. Niti et obniti cum ex uno sit intellectu acceptis tamen praepositionibus sit diuersum. Niti enim potest uideri aut aliquam gratiam, aut honorem, aut utilitatem erumno so tendere sine labore, quanquam in aliquibus grauius audiatur, ut sint emixae parienti labore defunctae, inniti autem incumbere manifestum est. Virgilius libro sexto. Ille uidet pura iuuenis, qui nittitur hastis. Obniti uero est contra aduersum obluctari. Virgil. Saepemque adeo obniti non cedere, et alibi obniti torquent sumas, et carula uerrunt. Ter. andria. Pedibus, manibusque obnixe omnia facturum.

Illex et illex hoc discernuntur, ab illicendo illex, illex uero a quo lex non seruetur. Plautus paxulo. Qui male rei ante fuimus illices. idem persa. In iure illex, hoc est uiuens sine lege, sine iure, labeis populi. Ergastulum et ergastulus ut genere ita et intellectibus differunt. Nam neutro carceris locus est, masculino custos paxalis loci. Luclius lib. xy. Non ergastulus unus, et alius iudicem apposuit, ut nemo sententiam libere quasi ergastulus possit dicere. Fremere et frendere hoc differantur, quod est fremere magnum sonare. Virgil. geor. libro. ij. Fluctibus, et fremitu assurgens Benace mari mo. Frendere alicubi cum genuit, uel iracundia miserum aut minax sonare. Virgilius aen. lib. iij. Luminis effissi stuidum lauit inde cruorem Dentibus infrendens genuit. Pacuius antiopa. Frendere noctes misera, quas perpassa sum. Plautus. nec machaera audes dentes frendere. Pacuius antiopa. Fruges frendo solas, ac sic probore. Acaius troadibus. saxo fruges frendas.

Fora et forti, ut genere, ita et intellectibus discernuntur. neutro enim loca sunt, quibus ius dicitur, masculino spatia in nauibus, ut Virgilius libro sexto. Inde alias animas, quae per iugis longa sedebant. Deturbat, laxatque foros simul accipit aluco ingentem Aeneam, uel locus apertus, ac patens, unde et gladiatores foros facere dicuntur, cum longo architu sectantur. Educere et educare hanc habent distantiam, Educere est extra trahere, educare enutrire, et prouehere. Varro de liberis educandis, Educit enim obstetrix, educat nutrix, instituit pedagogus. Aborsus et abortus uarias habent significationes. Aborsus enim ille dicendus est, qui est in primis mensibus. Cum conceptui exordium factum est. Abortus prope tempus pariendi, Tunc enim moritur, quod nascitur, in plu-

10
20
30
40
50
60